

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันสงกรานต์ วันสงกรานต์วันครอบครัว วันครอบครัววันระลึกถึงกันใจ เรื่องของโลกเขา เรื่องของโลกเขา ความเป็นอยู่ของโลกเขา เพลินในโลกเขา แต่เรื่องของกรรมมันเรื่องดีเข้ามาหาตัวเราเอง ดีงเข้าหาตัวเราเอง เห็นไหม ความสำคัญของครอบครัว ถ้าครอบครัวไหนมีความสุข ครอบครัวนั้นมีความสุข ความสุขจะเกิดจากตรงนั้น แล้วถ้าทุกครอบครัวมีความสุข สังคมมันก็จะมีความสุข ถ้าสังคมเป็นห่วงสังคม จะเห็นสังคมจากภายนอก แล้วสังคมภายในไปสนุกรื่นเริงแต่ในบ้านไหน แต่ในบ้านของตัวเองมีแต่ความเร่าร้อน

นี่ต้องย้อนกลับมาในความสุขของในครอบครัว ในครอบครัวมีความสุข แล้วเรื่องของใจสำคัญอีก เรื่องของความระลึกเข้ามา ย้อนกลับมาที่หัวใจนั้น ถ้าหัวใจเรามีที่พึ่งที่อาศัย คนๆ นั้นมีหลักเกณฑ์ในหัวใจ จะไม่ตื่นไปกับกระแสโลกเขา ถ้าคนไม่มีหลักเกณฑ์ในหัวใจนะ สิ่งใดๆ ใหม่ๆ เข้ามา เราจะตื่นไปกับกระแสโลกเขา ถ้าเราไม่ตื่นกระแสโลกเขาเราต้องมีหลักใจ

นี่หลักศาสนาสอนเรื่องของหัวใจ เรื่องหลักของปัจจุบันในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจมีที่พึ่งหัวใจดวงไหนมีที่พึ่ง หัวใจดวงนั้นจะเอาตัวรอดได้ ถ้าหัวใจดวงไหนไม่มีที่พึ่ง เห็นไหม เร่าร้อนในหัวใจ ก็เหมือนกับครอบครัว ครอบครัวถ้ามีความเดือดร้อนในครอบครัว ทุกคนจะไม่อยากเข้าบ้าน ทุกคนอยากอยู่ข้างนอก อยู่ข้างนอกแล้วมีความบ่น จะเข้าบ้าน จะเบื่อหน่ายมาก

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าอยู่คนเดียวจะเหงา อยู่คนเดียวจะว้าเหว่ อยู่คนเดียวจะไม่มีที่พึ่งอาศัย แต่ถ้าคนมีหลักใจแล้ว เห็นไหม พระออกวิเวก ออกวิเวกเพื่ออะไร? วิเวกกับวังเวง ถ้าวังเวงจะทำให้เราเศร้าใจ วังเวงทำให้เราคิดถึงคนนอก อยากมีที่พึ่ง อยากมีเพื่อน อยากมีที่หมุ่คณะ แต่ถ้าวิเวก สถานที่ควรแก่การงาน ที่สังัด ที่ป่าช้า ที่เขาไม่ควรไป นั่นให้พระอยู่อย่างนั้น พระอยู่อย่างนั้น พอมาอยู่คนเดียวมันยิ่งกลับมา ถ้ามีหลักใจขึ้นมาย้อนกลับมาที่หัวใจของเราได้

แต่หลักใจโดยธรรมชาติของมันมันมีอยู่ โดยธรรมชาติของใจมันมีอยู่แล้ว แต่มันโดนปกปิดไปด้วยชั้น ๕ โดนปกปิดไปด้วยความคิดของเราเอง ความคิดของเราเองมันมีกิเลสอยู่ มีกิเลส เหมือนกับโลกเขา ความเป็นอยู่อาศัย เรื่องของโลกปัจจัย ๔ มันขาดไม่ได้ พระพุทธเจ้าบอกว่าปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย เครื่องอยู่อาศัยต้องอาศัยเขา แต่เราก็ออยู่กับเครื่องอยู่อาศัย จนเครื่องอยู่อาศัยนั้นมียอำนาจเหนือเรา มีความมียอำนาจเหนือเรา ปกครองเรา เราต้องตามแต่สิ่งนั้นไป นี่เรื่องของใจก็เหมือนกัน ถ้าอยู่คนเดียวมีหลักเกณฑ์ได้ มันก็อยู่คนเดียวได้ แต่มันอยู่คนเดียวโดยมีหลักเกณฑ์ไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันคิด มันคิด มันมีเครื่องล่อของมันในหัวใจ

นี่วิชาปัจจัย สัจจธา ความเป็นวิชาในชั้น ๕ ความคิดนั้นทำให้เราหลงไปในความคิดนั้น นี่มันก็หลงวิ่งไปตามความคิดนั้น ถ้าไปอยู่ในที่สงบ ในที่วิเวก มันจะย้อนกลับมาจากสิ่งที่มันติดพัน ในชั้น ๕ ที่มันติดพัน ชั้น ๕ เห็นไหม ชั้น ๕ เป็นธรรมชาติอันหนึ่งเป็นปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย แต่เครื่องอยู่อาศัย พระอรหันต์ที่สิ้นกิเลสแล้วก็มีภารา หเว ปัญจักขันธา ชั้นนี้เป็นภาระ เป็นที่อยู่ของพระอรหันต์ พระอรหันต์มีชั้น ๕ เป็นที่สืบต่อ สืบต่อสื่อความหมายกับสัตว์โลกต่างๆ

ใช้ชั้นใจ ใช้สัญญา ใช้สังขารปรุงแต่ง แล้วพุดคุยกันออกมาเป็นสังขาร ถ้ามันมีอยู่ มันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน เป็นอยู่ปัจจัย ๔ แต่ที่มันมีกิเลสไปยั่วยูนีติ ตรงมีกิเลสยั่ว ตรงคิดตามกิเลสไป ไอ้ตรงกิเลสเราพยายามจับตรงนี้ตั้งอยู่ให้ได้ เห็นไหม แต่ก่อนที่เราจะเห็นสิ่งนี้ได้ เราต้องมีความสงบของใจเข้ามา ใจต้องสงบเข้ามาแล้วมันจะพิจารณาชั้น ๕ ของมันเข้ามา ถ้าใจไม่สงบ มันไม่มีที่พึ่งอาศัย คนเราจิตใจสงบมันยืนตัวได้แล้ว มันพออยู่พอกินใจ

ถ้าจิตของคนสงบ จิตของสัตว์โลกสงบนะ สงบขึ้นมาแล้วมันมีความสุขของตัวเอง มันก็ควรแก่การงาน มันอยากจะทำงาน อยากจะย้อนกลับมาดูสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้ามันหาสิ่งไม่ได้มันก็คว้าสิ่งอื่นต่อไป คว้าสิ่งอื่นต่อไปก็คว้าสิ่งภายนอก สิ่งภายนอก สิ่งที่เคลื่อนไหวไปภายนอก เห็นไหม ปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย ถ้ามันเป็นเครื่องอยู่อาศัยเราก็ใช้มันไปเป็นประโยชน์กับเรา เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเครื่องอยู่อาศัยอาศัยกันไป ถึงสิ้นสุดแล้วมันก็ต้องอยู่คงที่ของมันให้คนอื่นได้อาศัยต่อไป

เราก็ต้องไปตามประสากรรมของเรา ทำความดีเข้าไปประสากรรมดี ทำความดีก็ไปตามประสา กรรมชั่วกรรมก็พาให้ใจดวงนี้เป็นไป เครื่องอยู่อาศัยก็เป็นของโลกเขาตลอดไป อันนั้น

เป็นเครื่องอยู่ของโลกเขา แต่ขั้นของใจไม่เป็นเช่นนั้น ถ้ามันสลัดขาดแล้วมันขาดออกไปจากใจ แต่ขาดมี ขาดมีมันสละขาด เห็นไหม ภารา หว ปัญจักขันธา ขั้นนั้นเป็นการอย่างยิ่ง พระอรหันต์แม้แต่สิ้นกิเลสแล้วก็มีขั้น ๕ อยู่อย่างนั้น จนกว่ามันจะสิ้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าทานที่มีผลมากมีอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งนางสุชาดาถวายทานนั้น แล้วพระพุทธเจ้าถึงซึ่งกิเลสนิพพาน ได้กินอาหารของนางสุชาดา ทานคราวนั้นได้ผลมาก กับนายจุนทะ นายช่างทองนั้นนะอีกคราวหนึ่ง คราวนั้นได้ฉันอาหารของนายจุนทะแล้วถึงซึ่งขันธนิพพาน กิเลสนิพพานหมายถึงกิเลสสิ้นไป จบสิ้นกันไป ขันธนิพพานขั้นนั้นต้องขาดออกไปจากใจ ถึงอุปาทิเสสนิพพาน

สิ่งที่เศษอยู่ในหัวใจนั้นต้องขาดไป ปัจจัยเครื่องอยู่อาศัยมันของสัตว์โลกดวงนั้น มันสละขาดดวงนั้น แล้วมันปล่อยทิ้งไปดวงนั้น ไม่เหมือนปัจจัยเครื่องอยู่อาศัยของโลกเขา เป็นมรดกตกทอดต่อไป เป็นมรดกตกทอดต่อไปถึงลูกถึงหลานไป นั่นเป็นเครื่องอยู่อาศัยเรื่องของโลกเขา เรื่องของโลกคือเรื่องสืบต่อ สืบต่อไม่มีวันที่สิ้นสุด เราต้องหมุนเวียนไปตามอย่างนั้น โลกเป็นอย่างนั้น เรื่องอย่างนั้น ถ้าจิตเรายังเกาะพันอยู่กับโลกเขา เราก็ต้องหมุนไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด แต่ถ้าเราพยายามย้อนกลับเข้ามาในครอบครัวของเรา ย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา ย้อนกลับเข้ามา มันจะแก้ไขสิ่งนี้ได้ แล้วมันจะมีความสุขสิ่งนี้

เครื่องอยู่อาศัยเก๋ๆ เงินๆ นะ เงินจะกองเท่าภูเขาก็เป็นเงินกองเท่าภูเขา เป็นเรื่องส่วนตัวของเงินเขา เรื่องของหัวใจก็เรื่องของหัวใจ เป็นเรื่องส่วนตัวของหัวใจ แต่หัวใจไปเกาะเกี่ยวกับเงินทองนั้น มันถึงไปยึดเจ้าของเงินทองนั้น เงินทองนั้นถ้าใจนั้นเป็นใจที่ประเสริฐ ใจที่มีปัญญาเงินทองนั้นจะเป็นประโยชน์ แต่ถ้าใจดวงนั้นไม่มีปัญญา ใจดวงนั้นโง่เขลานั้น เงินทองนั้นใช้ไปในอบายมุข ทำให้ใจดวงนั้นเสียจริตเสียนิสัย ใจดวงนั้นใช้เงินนั้นแล้วจะเสียไปกับความเคยชินของเขา นั่นแหละสมบัตินั้นเป็นกลาง จะทำให้ใจดวงนี้ประเสริฐก็ได้ จะทำให้ใจดวงนี้บุบสลายทำให้ใจดวงนี้ฉิบหายไปได้ นั่นแหละเรื่องของกิเลสเป็นแบบนั้น

ฉะนั้น ย้อนกลับมาแก้ไขทำใจให้ประเสริฐ ประเสริฐตรงไหน? ยืนได้ไง ทำให้ยืนได้ มันจะเอะใจนะ มันจะเป็นปัจจัยตั้ง รู้จำเพาะตนในหัวใจขึ้นมา เอ๊ะ! สิ่งนี้มีด้วยหรือ? สิ่งนี้เมื่อก่อนหาที่พึ่งหาความสุขหาแต่ข้างนอก ไม่เคยหาข้างในเลย ข้างนอกเป็นอามิสบูชา เป็นสิ่งที่เกิดจากอามิส จะต้องมียิ่งให้เกิดขึ้นมาแล้วพอใจ สมใจแล้วมันถึงจะมีความสุข แต่ในหัวใจนั้น

ไม่ต้องอามิส เห็นไหม มันไม่เป็นด้วยอามิส มันไม่เจือด้วยอามิส มันเป็นเอกเทศของมันในตัวเอง มันสงบของตัวมันเอง มันมีความสุขของมันได้ ถ้าสิ่งนี้มีความสุขของมันได้ มันสงบเข้ามาๆ

สิ่งนั้นมีอยู่หรือ? สิ่งในใจมีอยู่หรือ? แต่เดิมเราศึกษาศาสนา กัน ศึกษากันด้วยสัญญา มีกายกับใจๆ ปากก็ท่องบ่นกันไปกายกับใจ แต่ไม่มีใครเคยเห็นใจตัวเองเลย ถ้าเห็นใจตัวเองจิตมันสงบเข้ามา มันจะเห็นใจของตัวเอง เห็นใจของตัวเอง เห็นคุณค่าของใจ สมบัติจะไม่มีคุณค่าทันทีเลย จะอยู่สภาวะแบบนั้น แล้วภาวนาของมันไป ยกขึ้นวิปัสสนาของมันไป

ถ้าทำจนใจนี้มีคุณค่า เห็นไหม สมบัติ คุณลือนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นพระโศดาบัน ถ้าในตำราเป็นถึงอนาคามีก็ได้ นั่นแหละขนาดสมบัติของเขาสร้างวัดสร้างวา สร้างสิ่งต่างๆ จ้างลูกนะ จ้างลูกให้ไปฟังธรรม จ้างลูกให้ไปฟังธรรม จ้างลูกก่อน เอาเงินนั้นให้ลูกไปฟังธรรม จำวันละข้อความหนึ่ง จนสุดท้ายลูกไม่เอา ลูกก็ไม่ฟัง ลูกไม่เอาตั้งค์แล้ว เอาแต่ธรรมะ

นั่นแหละถ้าคนไม่เห็นคุณค่าของมัน มันก็จะหยาบ ไม่เข้าใจว่าธรรมะนี้มีคุณค่า เห็นเงินนั้นเป็นประโยชน์ แต่พอมีคุณค่าของใจขึ้นมา เงินนั้นเป็นเครื่องอยู่อาศัย เป็นสมมุติขึ้นมา มันเป็นคนค่าขึ้นมา ก็เป็นคนค่าขึ้นมา แล้วตั้งคนนั้นเขาไม่รู้จัก เขาไม่สมมุติขึ้นมา เงินนั้นก็ไม่มีคุณค่าอันนั้น นั่นเรื่องของโลก เรื่องของโลกกับเรื่องของธรรม

นี่ศาสนาพุทธสอนเรื่องปีใหม่ สงกรานต์เป็นปีใหม่ เป็นการเริ่มต้นใหม่ เริ่มต้นเหมือนพระเวลาผิดพลาดไป คนเราต้องมีความผิดพลาด ปลงอาบัติ ปลงอาบัติเพื่อว่าจะสำรวมระวังต่อไป อันนี้ก็ปีใหม่ก็เริ่มต้นใหม่ตลอด แล้วปีใหม่นะ ปีใหม่จีน ปีใหม่ฝรั่ง ปีใหม่ไทย ปีใหม่ตลอดเลย มันมีโอกาสนี้ให้เราแก้ไขตลอดเลย เราไม่แก้ไข เราไม่ตั้งต้นชีวิตของเราขึ้นมา พอปีใหม่ขึ้นมาเราก็สนุกเพลิดเพลินไปกับโลก

เรื่องของโลก เห็นไหม ฉลองกันมีแต่ความสนุก เพลิดเพลินแต่เรื่องสิ่งนั้น แล้วพอตื่นเช้าขึ้นมาที่ลุกไม่ไหว แค่นี้ก็พอ ลุกไม่ขึ้นเพราะกินเหล้าเมา เมื่อคืนยังค้างอยู่ยังลุกไม่ไหวเลย นั่นแหละมันฉลองอะไร? ฉลองให้หัวใจนี้เราร้อนไปกับเขา ฉลองไปทั้งเสร็จสิ้น แล้วมันไม่ได้สิ่งใดกลับเข้ามาเลย แต่ถ้าทำใจสงบเข้ามา มันสงบเข้ามาแต่เริ่มต้น สงบเข้ามาตลอด แล้วจะมีความสุขของมันใจหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นเป็นที่พึ่งอาศัย

นี่พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น เห็นไหม ถึงว่าเป็นปัจเจกตั้ง เราไม่ต้องไปหวังพึ่งคนอื่น หวังพึ่งตัวเองนี่แหละ ตัวเองพึ่งตัวเองได้ ตัวเองจะประเสริฐ ถ้าตัวเองพึ่งตัวเองไม่ได้ละ ตัวเองต้องหวังพึ่งคนอื่นไปมันก็จะไม่มีที่พึ่งหวัง ไม่สมหวัง หวังข้างนอกไม่สมหวัง ถ้าหวังในเรื่อง ศาสนาสมหวัง หวังในพึ่งตัวเองสมหวัง หวังในครอบครัวของเรา เห็นไหม

ในครอบครัวของเรามันรักกันโดยสายเลือด ถ้าสังคมข้างนอกเป็นเพื่อนฝูงนั้นก็รักกัน ด้วยญาติธรรม แต่ด้วยสายเลือดมันต้องผูกพันกัน โดยธรรมชาติในสายเลือด แล้วนี่มันผูกพันใน หัวใจ ในชั้นรักกับจิตที่มันผูกพันกัน แล้วในชั้นรักกับจิตนี้มันแก้ไขกัน จนถึงที่สุดมันสิ้นสุดได้ สิ้นสุดได้นั้นพ้นจากทุกข์ไปโดยธรรมชาติเลย นี่คือปีใหม่แท้ๆ ปีใหม่ในหัวใจไง ปีใหม่ของชาว พุทธเป็นอย่างหนึ่ง ปีใหม่ของเราเป็นอย่างหนึ่ง ปีใหม่ทำใจใหม่ ทำใจให้พ้นใหม่ ทำใจหลุดพ้น ใหม่ ใจนั้นประเสริฐขึ้นมา เอวัง